

6-7/2024

LILJA

LILJAN | TURUN JA KAARINAN SEURAKUNTAYHTYMÄ | ÅBO OCH S:T KARINS KYRKLIGA SAMFÄLLIGHET

**Viittova kanttori
johtaa äänetöntä
yhteislaulua,
s. 8-9**

**Anton Lipasti
haaveilee
pitkän elokuvan
ohjaamisesta,
s. 12**

**Ta en paus
i Domkyrkan
i sommar,
s. 11**

**MENOT-LIITTEESSÄ
VINKKEJÄ
SEURAKUNTIEN
TAPAHTUMIIN**

**Roosa ja Juhani Mistola
valitsivat kirkkohäät, s. 4-6**

PÄÄKIRJOITUS | PAULA HEINO

Kirjoittaja on lehden päätoimittaja.
Sähköposti paula.heino@evl.fi

Elämää kannattaa juhlia

Vaikka meistä jokainen elää osan elämästään yksin, joskus saattaa saada sormeensa ikuisuuden ja sitoutumisen merkiksi sormuksen. Tänäkin kesänä, erityisesti elokuussa, monet sanovat alttarilla tahdon.

Sormusten vaihtajat mieltävät, järjestäisikö häät. Ehkä vain lyhyesti, vaikka ruokatunnilla. Tai näyttävästi, elokuvatyylillä? Papit ovat joustavia: muutama vuosi sitten yksi seurakunta vihittiin kuumailmapallossa. Kirkkona taas on toiminut puun oksaan kiedottu valkea, tuulessa keinuva verho.

Kukaan toinen ei voi sanoa, millaiset häät juuri sinulla ja puolisolasi tulisi olla. Ei sitä kannata kysyä edes meiltä äideiltä tai anopeilta, vaikka tyrkytämme mielellämme neuvoja. Ihana elämän juhla kannattaa suunnitella itse. Turun ja Kaarinan seurakuntien jäsenet saavat kirkon tai seurakuntatilan maksutta käyttöön.

Kirkkohäissä on lopulta kyse siitä, että kaksi ihmistä tahoo rakastaa toisiaan. Häät on ilon ja luottamuksen juhla. Ja tiedetään: kaikista vihityistä avioliitoista noin puolet päättyy eroon. Ovatko ne vuodet siinä välissä olleet turhia? Tuskinpa.

Miksi perhejuhliin, elämän suuriin merkkipäiviin, tarvitaan kirkkoa ja pappia?

Katariinanseurakunnan papin, Johanna Viirroksen, sanoin: kirkollisissa häissä, kasteessa tai konfirmaatiossa pyydetään siunausta ja rukoillaan hääparin, kastettavan lapsen tai konfirmoitavan nuoren puolesta.

Siunaus ja rukous kantavat meitä, mihin matkamme ikinä kulkeekin. Sydämessään rukoilevat monet paikalle kutsutut läheiset ja ystävät – erityisesti äidit, anopit ja isoäidit. Hyviä elämäsi juhliä tähän kesään!

*Tulkoon tie sinua vastaan,
olkoon tuuli aina myötäinen.
Ja kunnes kohdataan,
elämäsi jääköön käsiin Jumalan.*

*Virsi 979, An Irish Blessing,
suomennos Anna-Mari Kaskinen.*

LILJA

12.6.2024 | 58. vuosikerta (Kirkko ja me) | Seuraava 28.8.2024

Kustantaja ja julkaisija Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymä

Päätoimittaja Paula Heino, paula.heino@evl.fi

Toimitussihteeri Mervi Sipilä, mervi.sipila@evl.fi

Toimittajat Annina Herranen, Reeta Kujanpää, Minna Vesanto

Seurakuntien ilmoitukset turku.viestinta@evl.fi

Kannen kuva Jussi Vierimaa

Ulkoasu PunaMusta

Jakelu Posti

Jakeluhuomautukset Postin asiakaspalvelu,

p. 0100 5445, ma-pe klo 8-16. Puhelun hinta pvm/mpm.

Paino Sanoma Manu Oy

NÄKÖKULMA

Pääskystä ei päivääkään

1700-luvun Maarian linnusto eroaa nykyisestä – mutta ei niin kuin ehkä luulisi.

Roope Lipasti teksti
Timo Jakonen kuva

Kun haastattelee Turun yliopiston dosentti **Timo Vuorisaloa**, juttu keskeytyy vähän väliä, kun hän kertoo, että tuolla laulaa satakieli. Tai tikli. Tai mustarastas. Ja että tuo oli fasaanin huuto.

Eikä ihme: Maarian pappilan pihapiirin sirkutus on poikkeuksellisen moninaista – ja on ollut sitä jo 1700-luvun puolivälistä saakka. Silloin pappilassa asui **Pietari Kalm**, joka oli hyödyn ajan airut: hän toi Suomeen puutarha-aatteen. Sen peruina Maarian pappila oli vehreä keidas, jossa kasvoi marjapensaita ja hedelmäpuita sekä monenmoisia muita kasveja, jotka houkuttivat lintuja – esimerkiksi viherpeippo on perso kirsikoille.

Mutta ennen kaikkea juttu meni niin, että kun hedelmäpuut kukkivat keväällä, hyönteiset tykkäsivät, mikä puolestaan veti paikalle uusia lintulajeja. Tämä taas ei ollut ennen mitenkään itsestään selvää.

– Aiemmin pihapiirit olivat kaljuja – kaikki puu oli otettu polttoaineksi. Niinpä ajatus siitä, että olisi oikea puutarha pihalla, oli aika sensaatiomainen, Vuorisalo kertoo.

Kalmin ajan linnustosta voidaan tietää päättelemällä siitä, mitä on viljelty ja millaista rakennuskantaa on ollut, ja toisaalta Kalmin lintuhavainnoista, joita julkaistiin lehdissä.

– Kalm ryhtyi kirjaamaan muuttolintujen saapumisia

Dosentti Timo Vuorisalo on perehtynyt myös Maarian pappilan linnustoon.

1700-luvun loppupuolella. Sen ansiosta Suomesta löytyy pisin tällaisten havaintojen sarja maailmassa. Kalm tarkkaili lintuja nimenomaan maatalouden tarpeisiin, jotta tiedettäisiin, milloin olisi syytä ryhtyä kylvötyihin, Vuorisalo kertoo.

Pääskysiin ihmisillä oli lämmin suhde jo tuolloin, ja niille ihan rakennettiin pesäpaikkoja talojen räystääsiin. Myös kottarainen oli jees – se oli kevään-tuoja. Sen sijaan varpusesta ei tykätty.

– Ne hakivat olkkikatoista pesänrakennusmateriaalia ja söivät jyviä, joten pelättiin siemenviljan puolesta. Oli oikein sanonta, että varpuset ovat kuin kasakat. Nykyään varpuskanta on pienentynyt, mutta tilalle on tullut pikkuvarpunen, eikä oikein tiedetä miksi. Ehkä arkitekhtiuri on nykyään sellaista, ettei varpusille ole pesäkoloja.

Varislinnutkaan eivät muinoin saaneet armoa.

– Niiden pesät hävitettiin, poikkeuksena naakat, jotka pesivät kirkkojen tapuleissa.

Ruotsinkielisellä rannikolla tosin harakkaa on arvostettu onnenlintuna. Suomenkielisellä puolella varikset ja muut ovat saaneet olla enemmänkin pahanilmanlintujen maineessa.

Vaikka toisin voisi kuvitella, nykyään Maariankin linnusto on runsaampaa kuin ennen.

– Linnut tykkäävät kolmesta asiasta: ruuasta, hyvästä pesäpaikasta ja siitä, ettei ole petoja. Kaupungeissa nämä toiveet usein täyttyvät. Esimerkiksi sinitäinen, satakieli, mustarastas ja tikli ovat sellaisia, joita ei Kalmin aikaan vielä ollut. Fasaanikin tuli vasta 1962. Selkälökki on uhanalainen saaristossa, mutta Turun keskustassa sillä menee hyvin. Keskustassa on nähty myös lapintiiroja, Vuorisalo kertoo.

Ehkä syynä kaupunkilintujen lisääntymiseen on myös, että nykyään luontoa suvaitaan paremmin kaupungeissa: on viherverkostoja, eikä puistoja voi tuosta vain tuhota, sillä se olisi mainehaitta. ●

LAINASANAT

”Ihmiskunnan tulevien vuosikymmenien haasteena on, kykenemmekö havahtumaan kulutus-tottumuksiemme ja sen ruokkimiseen luodun talousjärjestelmän kestämättömyyteen. Kaksi kolmasosaa kasvihuonepäästöistä liittyy kotitalouksien kulutustottumuksiin.”

Työelämäprofessori Antti Pentikäinen, Silta-lehti 8.5.2024

”Ihmisytydestä jää paljon kokematta, jos käyttää aikansa vain virheiden pelkäämiseen. Arjesta oman kuplamme ulkopuolella tulee tällöin meille kaikille ahdistavaa.”

Sosiologi Tiina Helin, Ylen verkkosivut 17.5.2024

”On päästettävä irti, jaettava vastuuta ja luotettava. Tätä asennoitumista kirkko tarvitsee tulevaisuudessa, kun yhä enemmän on turvauduttava vapaaehtoisvoimiin. Ja myös siksi, että lopulta kirkko on jätettävä nykyisten nuorten käsiin. Nyt on aika varmistaa, että he myös haluavat ottaa sen käsiinsä.”

Päätoimittaja Freija Özcan, Kotimaa 20.5.2024

LUKU

173

Kesä – elokuun aikana hääkellot soivat Turun ja Kaarinan seurakunnissa 173 pariskunnalle. Heistä 144 paria vihittään tai siunataan alueen kirkoissa, joista suosituimmat ovat Mikaelinkirkko, Tuomio-kirkko ja Martinkirkko. Loput pareista vihittään muissa paikoissa. Onnea kesän hääpareille!

KUVAKULMA

Kaupunkilinnut pärjäävät

Dosentti Timo Vuorisalo Turun yliopistosta kertoo, että esimerkiksi kuvan mustarastas on laji, jota ei vielä 1700-luvulla Turusta löytynyt. Kaupungit olivat siihen aikaan paljaita ja puutomia, eivätkä ne tarjonneet linnuille häävejä elinympäristöjä.

1800-luvulta lähtien tilanne on kuitenkin muuttunut, ja ihminen tarjoaa monille linnuille suojaa ja ravintoa. Kaupunkilinnuilla menee siis hyvin. Valitettavasti taustalla on ikävä kehitys, eli että kun muualla luonto köyhtyy, niin lajien on sitten pakko sopeutua.

Timo Jakonen kuva
Roope Lipasti teksti

Suurin on rakkaus

Roosa ja Juhani Mistola toivovat, että voivat hääpäivinänsä palata vihkipäivän pakahduttavaan onnellisuuden tunteeseen.

Roosa ja Juhani Mistola rakastuivat toisiinsa, vaikka ensitreffit olivatkin fiasko. Kristillinen vihkiminen historiaa huokuvassa kirkossa oli heille syvällisen sitoutumisen merkki.

Heidi Pelander teksti
Jussi Vierimaa kuvat

Jos ensitapaaminen määritteli suhteen tulevaisuuden, **Roosa ja Juhani Mistola** tuskin olisivat yhdessä. He tapasivat Tinder-treffeillä, jotka menivät huonosti ja loppuivat nopeasti.

Lempi leimahti puoli vuotta myöhemmin. Kevätilta ystävien kanssa, rento tunnelma, ei mitään odotuksia. Kaksi viikkoa myöhemmin pari seurusteli, vuoden päästä asui yhdessä.

Roosa ihastui Juhaniin kiltteyteen, lempeyteen ja siihen, että Juhani ottaa hänet tosissaan. Juhania kiehtoivat Roosan vilpittömyys ja nokkelat jutut. Kumpikin puhuu välittömästi luottamuksesta.

- Oli se sellaista hulluuntumista, Roosa sanoo.

Avioliitto tuli puheeksi melko pian. Heille se on symbolinen ele, luottamuksen osoitus ja merkki syvällisestä sitoutumisesta, taloudellista turvaa unohtamatta.

Kihlat solmittiin reilu vuosi ennen häitä. Muusikkona toimiva Juhani kosi itse teke-mällään laululla Roosan syntymäpäivänä. Myöhemmin hääjuhlien päiväksi valikoitui 19. elokuuta 2023.

Vihkipaikkaa ja -tapaa pohdittiin pitkään. Juhani halusi kirkkohäät. Hänelle tapahtuman hengellisyys oli tärkeämpää kuin Roosalle.

- Kirkkohäissä on mahtipontisuutta, historiaa ja hengellisyyttä. Siinä ollaan Jumalan kasvojen edessä, Juhani pohtii.

Roosa päätyi kirkkohäihin kahdesta syystä. Hänestä evankelis-luterilaisen kirkon vihkipaava on paljon kauniimpi kuin maistraatin ja sopi heille hyvin.

- Toinen syy oli se, että saimme tutun vihkipapin, joka on samanhenkinen ihminen kuin me.

Mutta mitä sanovat vihkimisen kristillisestä merkityksestä hääpareja arkityössään vihkivät papit **Kalle Toivo** ja **Sini Johansson**?

Heistä se kiteytyy hääparin siunaamiseen ja siihen, että pappi ja koko seurakunta rukoilevat pariskunnan avioliiton ja yhteisen elämän puolesta.

Sini korostaa, että kenenkään uskoa ei mitata hääalttarilla. Kalle lisää, että Jumala antaa siunauksensa sille, joka sitä vilpittömin sydämin pyytää.

- Vihkiharjoituksissa korostan aina pareille, että ette polvistu minun vaan Jumalan eteen.

Heistä parisuhdeneuvojen antaminen ei kuulu vihkipapille. Sen sijaan he puhuvat kristillisistä arvoista parisuhteeseen liittyen: armosta, turvallisuudesta, ilosta, ymmärryksestä, toisen kunnioittamisesta ja uskosta arjessa.

Vihkikirkko on monelle merkityksellinen. Mistolat valitsivat Pyhän Katariinan kirkon.

Tunnelmallinen, kaunis ja historiaa huokuva kirkko tuntui kotikirkolta, koska kumpikin on asunut Ylioppilaskylässä.

- Meillä oli 120 häävierasta, jotka mahtuivat kirkkoon kivasti ja kirkko näytti täydeltä, Roosa sanoo.

Vihkikirkon voi varata näppärästi seurakuntayhtymän sähköisessä varauspalvelussa tai puhelimitse. Kristillinen vihkiminen voi olla muuallakin kuin kirkossa.

Kalle Toivo kehottaa hääpareja olemaan ajoissa liikkeellä vihkikirkon varauksessa. Samalla varataan vihkipappi ja kanttori. Se, keitä he ovat, selviää lähempänä häitä.

Hääparien kannattaa muistaa, että kesäkausi on häiden sesonkia, jolloin papit ja kanttorit myös lomailevat. Töiden järjestelyt vihkimisiä varten ovat mutkikas palapeli.

- Mutta jo silloin, kun hääpaikka on varattu, myös pappi ja kanttori on tilaisuuteen luvattu, Kalle korostaa.

Ennen h-hetkeä hääpari käy papin kanssa vihkikeskustelun. Mistolat juttelivat vihkipappinsa **Tiina Hallikaisen** kanssa pitkään suhteestaan, hyvistä ja vaikeista hetkistä ja uskostakin.

Keskustelu avasi heille naimisiin menon syitä vielä syvällisemmin. He olivat otettuja siitä, miten kaunis, henkilökohtainen ja heidän näköisensä vihkipuhe oli.

- Tuli sellainen fiilis, että pappi ei tee liukuhihnatyötä kuluneita fraaseja toistellen, Juhani sanoo.

Roosa iloitsi siitä, miten pappi huomioi toiveita vihkiseremoniaan liittyen. Hänelle oli tärkeää, että hänen häissään ei sanottaisi, että Jumala loi ihmisen mieheksi ja naiseksi. Juhani puolestaan toivoi vanhasta vihkipaavasta muotoilua ”myötä- ja vastamäessä”, koska Roosa on tyttönimeltään Vastamäki.

Mistoloiden vihkipappi oli heille tuttu. Tavallisempaa on, ettei hääpari tunne pappia lainkaan. Vihkikeskustelun idea onkin tutustumisen.

Kalle Toivon ja Sini Johanssonin mielestä keskustelulla on iso merkitys sille, että vihkipuheesta ja -tilaisuudesta tulee parin näköinen.

Vihkimisiin tullaan hyvin erilaisissa elämäntilanteissa, joista papin on hyvä tietää. Papille voi myös esittää toiveita, mitä omasta tarinastaan haluaisi vihkipuheeseen ja mitä ei.

Vihkimisen kristillisyyden merkitys hääpareille vaihtelee. Joillain on selkeät toiveet virsistä, rukouksista ja raamatunkohdista. Toisessa ääripäässä pyydetään, ettei Jumalasta tai Jeesuksesta puhuttaisi.

- Sehän ei ole vaihtoehto kristillisessä vihkimisessä. Mutta yleensä kukaan ei ajattele, että hengellistä sisältöä on liikaa, kun vihkipaava on käyty läpi, Kalle sanoo.

Sini Johanssonille ja Kalle Toivolle vihkiminen on mieluisa työtehtävä, ilon juhla. Johansson on pappina Henrikinseurakunnassa, Toivo Kaarinan seurakunnassa.

Vihkitilaisuutta ennen ilmassa poreilee kutkuttava jännitys. Rentoa vihkitilaisuutta toivonut hääpari saattaakin olla jännityksestä kankea. Kallen ja Sinin mukaan papin tehtävä on viestiä sanoin ja elein, että kaikki hoituu.

- Monia hääpareja jännittää, miten tilanteessa ollaan, mutta me kyllä ohjaamme, Sini sanoo.

- Käyn usein tervehtimässä vieraita ennen vihkimisen alkua, annan muutaman käytännön ohjeen ja saatan sanoa jonkun jännitystä laukaisevan kommentin, Kalle sanoo.

Mistolat muistavat vihkimisestään ylitsevuotavan onnellisuuden ja kyyneliin liikuttuneet läheiset. Pyhän Katariinan kirkosta siirryttiin juhlimaan Saukonojan koululle Lietoon. Päivä täyttyi kauniista sanoista, musiikkiesityksistä ja hyvästä ruoasta.

Mistoloiden häiden yksityiskohtia mietittiin pitkään. He kannustavatkin hääpareja tekemään juhlapäivästään juuri sellaisen kuin haluavat.

- Kannattaa miettiä, mitä itse hääpäivältä haluaa eikä sitä, mitä vieraat haluavat, Juhani sanoo.

Hääpäivään pakkautuu paljon odotuksia, mikä on Kalle Toivon ja Sini Johanssonin mielestä pelkätään inhimillistä. He kannustavat hääpareja tulemaan paikalle omana itsenään ja ennen kaikkea nauttimaan.

- Vihkiminen ei ole mikään näytelmä, vaan yksi kirkkomme tärkeimmistä toimituksista. Hääpäivä on hyvän mielen, ilon ja rakkauden päivä, joka ei mene pieleen yksityiskohtien takia, Kalle sanoo.

Kirkon murros näkyy kirkkohäiden määrässä. Kun vuonna 2003 Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän alueella oli 753 kirkollista vihkimistä, viime vuonna sama luku oli 339.

Mistolat eivät usko, että kirkkohäät ovat katoamassa. Kirkon perinteet ja hengellisyys kiinnostavat edelleen. Kovat ajat maailmalla saattavat ajaa

nuorempiakin sukupolvia lähemmäs uskonasioita. Roosa arvelee, että kristillisten vihkimisten merkitys hääpareille kasvaa määrän laskiessa.

- Luulen, että tulevaisuudessa kirkossa menevät naimisiin ne, jotka sitä todella haluavat.

Kalle Toivon ja Sini Johanssonin mukaan moni asia puhuu kirkkohäiden puolesta, kuten merkityksellinen seremonia, juhalliset puitteet ja joustavat vihkiajat.

Heistä kirkolla on pohtimisen paikka siinä, miten hääparit saisi sitoutettua seurakunnan toimintaan häiden jälkeen. Kalle pohtii, että edellisen vuoden hääparit voisi kutsua vaikka juhlakahveille seuraavana kesänä.

- Tai voisi olla joku kutsukonsertti, jossa soitettaisiin suosittuja hääbiisejä, Sini lisää.

Mistoloiden mielestä idea tuoreiden hääparien tilaisuudesta on ihana, kunhan tilaisuus olisi rento ja sinne voisi tulla matalalla kynnyksellä. ●

Häämarssiklassikot pitävät pintansa

Mkaelinseurakunnan johtava kanttori Marko Hakanpää todella tietää, mitä häissä soitetaan. Haastatteluhetkellä hän on soittanut 1195 kirkkohäät.

Häämarssista suosituin on Erkki Melartinin Juhlarssi Prinsessa Ruususesta, jonka Marko on soittanut häissä yli 600 kertaa. Hyvänä kakkosena tulee Felix Mendelssohnin Häämarssi.

Hääkirkossa soitettavasta musiikista vastaa viime kädessä kanttori. Mikaelissa lähtökohtana on se, että hääparien toivomukset pyritään toteuttamaan.

- Esteenä voi olla muun muassa nuottien saatuongelma, kappaleen vaikeus tai taipumattomuus yhden ihmisen soitettavaksi tai kappaleen tyyli siten,

että sitä voidaan ajatella yleisesti pidettävän kirkolliseen tilaisuuteen sopimattomana, Marko selittää.

Erikokoiset ja erilaiset urut kuulostavat erilaisilta ja kanttorien soitto- ja laulutaidot vaihtelevat. Mikäli hääparin suosikkikappaleet eivät ole ihan perinteisiä, Marko kehottaa miettimään niille muutaman varavaihtoehdon.

Tällä hetkellä hääparien toivomuslistalla on usein esimerkiksi Tähtien sota -elokuvamusiikkia, Elton Johnin Can You Feel the Love Tonight, Metalican Nothing Else Matters ja Lasse Mårtensonin Myrskyluodon Maija.

Markosta on hauskaa, miten merkityksellistä häämusiikkiä joillekin hääpareille on. Toisaalta on myös

häitä, joissa hänelle sanotaan juuri ennen h-hetkeä, että soita mitä haluat.

Viime vuonna vihityt Roosa ja Juhani Mistola saivat ideoita häämusiikkiinsa Martinkirkossa järjestetystä häämusiikkikonsertista. Kappalevaihtoehdoista keskusteltiin pitkään.

Alkumusiikiksi valikoitui virsi 967 Nousta sain aamuun, joka tunnetaan myös Cat Stevensin esittämänä. Valinta oli Juhani edesmenneen isän muistolle, joka oli kova Stevens-fani.

Vihkiseremonian aikana laulettiin virsi 822 Se tuntee onnen syvän, jossa on Suvivirren sävel. Lopputilaisuutena soi Maustetyttöjen Jos mulla ei ois sua, mulla ei ois mitään, josta Juhani teki kanttorille soituksen. ●

Tuleva peruskorjaus parantaa Tuomiokirkon esteettömyyttä. Kirkon pohjoispuolelle rakennettava hissi mahdollistaa sakastin ullakkotilojen laajemman käytön, kiinteistöjohtaja Kalle Luoma esittelee.

Rakennushankkeet etenevät suunnitellusti

Yhtymällä on edessä rakentamisen näkökulmasta vilkkaat neljä vuotta.

Roope Lipasti teksti
Timo Jakonen kuva

Seurakuntayhtymän tuore kiinteistöjohtaja **Kalle Luoma** aloitti pestissään vuoden alussa ja voi olla varma, etteivät työt ihan äkkiä loppu. Yhtymän meneillään olevista rakennus- ja remonttiprojekteista kaupunkilaisille näkyvimpiä ovat Aninkaistenkatu 1:een nouseva uusi talo sekä tietenkin Tuomiokirkon peruskorjaus, jonka konkreettiset työt tosin alkavat vasta keväällä 2026.

Näiden lisäksi Hirvensalossa rakennetaan seurakuntakeskusta, joka on valmis ensi helmikuun puolessa välissä. Tällä hetkellä ollaan jo sisätöissä. Vanhasta kirkkosalista on säilytetty seiniä ja uusi rakennus noudattelee vanhaa Pekka Pitkäsen arkkitehtuurin muotokieltä.

Lisäksi Piikkiössä on edessä uuden seurakuntatalon rakentaminen, Maarian kirkko on menossa remonttiin, Pallivahan kirkko puretaan, leirikeskusta remontoitetaan, Pyhän Ristin kappelin kattoremonttia jatketaan, hautausmaalle tulee yksi suurempi työntekijöiden sosiaalitalo ja Jaanintien vuokratilat remontoitetaan täysin.

Etä on sitä siinä.

Luoman mukaan kaikkiin näihin on

kuitenkin varauduttu jo pitkään ja suunnitelman mukaan edetään.

- Samalla toki koko ajan mietitään, mistä voidaan vastaavasti luopua. Niiden kiinteistöjen, jotka pidetään, täytyy olla monikäyttöisiä ja joustavia, jolloin saadaan käyttöaste korkeaksi, Luoma sanoo.

Hyvä tuuri on käynyt rakentamisen ajoituksessa: tällä hetkellä osaavaa työvoimaa on hyvin saatavilla ja jahka vuokra-asunnot aikanaan valmistuvat, on luultavaa, että niidenkin kysyntä ja tarjonta ovat tasaantuneet.

Kesän aikana Aninkaistenkadulla puretaan vanhan talon sisäosia, elokuussa siirrytään talon runkoon. Tämä näkyy - ja ennen kaikkea kuuluu - etenkin lähialueen asukkailla, sillä purkutöistä aiheutuu meteliä, vaikka se pyritäänkin minimoimaan. Lokakuun loppuun mennessä pitäisi rungon olla matalana.

Myös liikennejärjestelyt muuttuvat: Aninkaistenmäkeen jää edelleen autoille kaksi kaistaa suuntaansa, mutta kun tulee mäkeä alas, niin vasemmalle Eerikinkadulle kääntyvien kaista jää pois käytöstä koko rakentamisen ajaksi.

Ensi vuoden alussa alkaa varsinaisen rakentaminen, ja valmista pitäisi

olla kesällä 2026. Uuteen taloon tulee 74 asuntoa sekä katutasoon kokous- ja liiketiloja. Aluksi niitä käytetään myös väistötiloina, kun Tuomiokirkko on remontissa.

Tuomiokirkon remontin pitäisi puolestaan valmistua syksyllä 2028. Tavoitteena on, että kirkko on ainakin osin käytössä koko ajan. Esimerkiksi messut on tarkoitus pitää Tarkk'ampujan kappelissa.

Näkyviä uudistuksia kirkossa tulee olemaan kuorokoroke, joka upotetaan lattiaan niin, että sen voi tarvittaessa nostaa. Ursulan kappelista (se jossa on yleisöväessat) tehdään kolmikerroksinen, yläkerrokseen tulee kokoustiloja ja sinne myös pääsee hissillä. Niin ikään sakastin yläpuolinen tila otetaan parempaan käyttöön. Sinnekin rakennetaan hissi, osin ulkokautta.

- Se on iso uudistus, sillä kirkon ulkopuolelle ei ole pitkään aikoihin tehty mitään muutoksia. Tarkoituksena tosin on, ettei tätäkään muutosta juuri huomaisi. Ylipäänsä seurakuntalaisille näkyy se, että kirkon saavutettavuus paranee - hissit ovat siitä vain yksi esimerkki, Luoma kertoo. ●

Piikkiön Koroisten hautausmaata ehostetaan alkusyksyn aikana. Istutuksia kasvualustoinen uusitaan, nurmikoiden kasvualustoja parannetaan, käytäviä pinnoitetaan uudelleen ja alueelle rakennetaan automaattinen kastelujärjestelmä. Urakka-aika on 12.8.-25.10. ja tuona aikana Koroisten hautausmaan hautakorttelit ovat osittain tai kokonaan suljettuina. Urakka pyritään aloittamaan alueilta, joita ei vielä ole otettu käyttöön, joten Koroisten hautojen kukkaistutuksia voi olla mahdollista hoitaa kesän yli. Hautausmaan keskellä oleva muistolehto ja muistelupaikka ovat hautausmaalla kävijöiden käytössä lähes koko urakan ajan. Hautaustoimipalvelut pahoittelee hautausmaalla kävijöille aiheutuvaa haittaa - ehostuksen jälkeen Koroisten hautausmaa on aikaisempaa huomattavasti viihtyisämpi ja vehreämpi hautausmaa.

Ruoka-avun tarve on Turun seudulla kasvanut ja asiakasmäärät lisääntyneet. Seurakuntayhtymä on valmistellut Turun kaupungin ja Operaatio Ruokakassin kanssa kumppanuussopimusta, jossa seurakuntayhtymä sitoutuu vuosina 2024-2025 avustamaan Operaatio Ruokakassin toimintaa 50 000 eurolla per vuosi. Turun kaupungin tuki on 100 000 euroa per vuosi. Kaupunki tukee Operaatio Ruokakassia myös toimitalokuluissa. Seurakunnista Operaatio Ruokakassin välittämää ruokaa jakavat Kaarinan, Maarian, Mikaelin- ja Katariinan-seurakunnat. Monissa seurakunnissa on kehitetty myös yhteisöruokailuja.

Piikkiön vanhan seurakuntakeskuksen purkamisen ja uuden rakentaminen on rakennuslupapäätöksen myötä tarkoitus aloittaa kesällä. Rakennus vuodelta 1979 on ollut kolme vuotta käyttökiellossa sisäilmaongelmien vuoksi. Arkkitehtuurikutsukilpailun voitti virolainen arkkitehtitoimisto Arhitektibüroo Allan Strus OÜ. Uuden rakennuksen rakentamiskustannukset ovat 4,5 milj. euroa. Uusi seurakuntakeskus valmistuu kesällä 2025.

Kirkollisveroksi esitetään ensi vuodelle samaa kuin vuosina 2023 ja 2024 eli 1,20 prosenttia. Kirkollisveroprosentin vahvistaa yhteinen kirkkovaltuusto lokakuussa.

Virsiä viittomassa

Kuurojen diakoniatyöntekijä kääntää niin virren kuin Kelan kaavakkeen.

Roope Lipasti teksti
Timo Jakonen kuvat

Tuomiokirkon Tarkk'ampujan kappelissa on alkamassa messu, kuten joka kuukausi. Sen tietää siitä, että on ihan hiljaista – koko messun ajan. Kyse on kuurojen jumalanpalveluksesta, eikä siellä vähemmän yllättävästi ole ääntä ollenkaan, ei musiikkiakaan. Pappi toki on. Ja viittova kanttori, sillä virret kyllä veisataan.

Tai siis viitotaan.

Viittova kanttori on kuurojen diakoniatyöntekijä **Kristiina Wallenius-Penttilä**, joka itse ihastui viittomakieleen jo nuorena – vaikka sinänsä hänen lähipiirissään ei kuuroja ollutkaan.

– Olin kymmenvuotias, kun kaverini oli partiossa opetellut sormiaakkoset ja näytti minullekin. Se oli jotenkin kauhean jännää ja siitä jäi kytemään ajatus, että olisi kiva opetella sitä enemmänkin. Pienestä pitäen olen siis kyllä tiedostanut, että tällainen kieli on olemassa, mutta meilläpäin Pohjanmaalla sitä ei voinut opiskella. Sen sijaan myöhemmin, kun luin Oulussa diakonissa-sairaanhoitajaksi, siellä oli kansalaisopistossa viittomakielen kurssi. Siellä tajusin heti, että tämä on minun juttuni, Wallenius-Penttilä kertoo.

Ja niin siinä kävi, että kun hän aikoinaan meni työharjoitteluun diakoniakeskukseen Ouluun, niin sieltä kysyttiin, kiinnostaisiko häntä työ kuulovammaisten parissa.

– 23-vuotiaan uhkarohkeudella ilmoitin, että totta kai kiinnostaa ja että kielikin on melkein hallussa –

osasin suurin piirtein muutaman viittoman mutta siitä se lähti. Tiesin, että sitä halusin tehdä, mutta tiesin myös, että pitäisi opetella se kieli kunnolla. Niinpä kävin Turussa tulkikoulutuksen ja kävi tuuri, koska ihminen, joka oli yhtymässä tehnyt tätä kuurojen diakoniatyötä yli 40 vuotta, oli jäämässä eläkkeelle. Pääsin hänen tilalleen.

Palataan sinne Tarkk'ampujan kappeliin ja virsiin. Viittomakielisten jumalanpalveluksessa virret siis "lauletaan" niin, että Wallenius-Penttilä on kääntänyt virret viittomakielelle.

– Se menee niin, että kun viiton siellä edessä, niin seurakunta ottaa minusta mallia ja viittomme yhdessä samalla tavalla. Ihan niin kuin normaalisti yhdytään kanttorin mukana lauluun. Joskus joku voi tulla jälkikäteen ihan pyytelemään anteeksi, kun ei osallistunut ja selittää sen johtuneen siitä, että halusi vain katsella. Ihan niin kuin kaikki eivät laula tavallisissa jumalanpalveluksissa, Wallenius-Penttilä sanoo.

Virsikäännöksissä on myös otettava huomioon tietty "yksinkertaisuus", että seurakunta pysyy helpommin mukana.

– Sinänsähän voisin tietenkin tehdä vaikka kuinka taiteellisia käännöksiä, mutta virsien pitää olla helpoja ottaa vastaan ja viittoa samalla tavalla. Yritän saada käännöksistä soljuvia, kauniita ja sujuvia. Selaisia, että jos yksi viittoma päättyy vaikka niin, että käsi on alhaalla, niin seuraava ei alkaisi käsi ihan ylhäällä. Se on yhdenlaista tanssia. Yritän myös pitää

alkuperäisen virren rytmiä mukana, jotta tietty musiikillisuus välittyisi. Aina se ei onnistu, ja silloin teen käännöksen enemmän viittomakielen suuntaan, enkä niinkään sanasta sanaan –käännöksenä suomen kieli edellä.

Raamattua tai virsiä pyritään kuitenkin kääntämään niin kuin sanassa on. Ihan helppoa se ei aina ole.

– Jos Raamatusta puhutaan vaikka elävästä vedestä niin onko se juomavettä vai järvivettä vai merivettä? Viittomavalinnat paljastavat millaisesta vedestä on kyse. Tai kun puhutaan kirkkaudesta, niin tuskin siinä lukulampun kaltaista kirkkaus-viittomaa tarkoitetaan.

Mikäli käännöksen tekee viittomakielisten jumalanpalveluksen virsiin, ei tarvitse itse asiassa välittää siitä kuinka lyhyt tai pitkä käännös on. Virsi kestää sen minkä viittomakielinen kanttori viittoo. Mutta jos viitotaan vaikka liveinä kauneimpia joululauluja, silloin pitää huolehtia, että käännös loppuu samaan aikaan kuin laulukin ja menee myös rytmillisesti musiikkiin.

Wallenius-Penttilä kertoo, että viittomat perustuvat paljon siihen, mitä asiat näyttävät. Maito esimerkiksi viitotaan lypsyliikkeellä. Toisaalta nykyään sen voi tehdä myös ikään kuin avaamalla maitopurkin. Vanhempi väki voi käyttää separaattoriviittomaa, jossa maito ja kerma erotetaan toisistaan.

– Kirjaimiakin voi käyttää, mutta silloin ikään kuin astutaan kielestä toiseen: jos viitotaan kirjaimin vaikka "k-i-r-k-k-o", niin silloinhan viitotaan suomea. Eivätkä kaikki viittomakieliset osaa aina hyvin suomea. Ja suurelle osalle joka tapauksessa suomi on vasta toinen kieli, vähän niin kuin englantia suurimmalle osalle kuulevista.

Viittomia on myös vaikka kuinka paljon ihan niin kuin sanojakin, ja lisää tulee. Viittomakieli elää niin kuin puhuttu kielikin.

Pappi Tiinakaisa Honkasalo viittoo uskontunnustuksen kohtaa "tuomitsemaan eläviä ja kuolleita". Tarkk'ampujan kappelissa koko seurakunta yhtyy siihen viittomin.

Kuurojen diakoniatyöntekijä Kristiina Wallenius-Penttilä toimii jumalanpalveluksen viittovana kanttorina. Hän on opetellut viittomakielen alkeet omasta halustaan jo lapsena ja jatkanut opiskelua sen jälkeen.

- Suomessa esimerkiksi on monenlaisia kuvailuja lumelle, koska on tärkeää erottaa, millaista lumi on. Jossain Afrikassa sen sijaan saatetaan pärjätä yhdellä viittomalla, jolla viitataan vain siihen valkoiseen kylmään aineeseen.

Viittomat myös muuttuvat niin kuin muutkin kielet. Uusia viittomia tulee jatkuvasti. Yhtenä virsitanpylväänä uudelle viittomalle voi pitää, että jos se esiintyy viittomakielisissä uutisissa, niin sitten siitä on tullut valtavirtaa.

Viittomakieli eroaa suomesta myös sillä tavalla, että sen avulla pystyy usein sanomaan paljon tiiviimmin asioita. Otetaan lause: "Auto ajaa kuoppaista tietä". Siinä on neljä sanaa, mutta viittoon se käy niin että ensin väännetään rattia ja sitten tehdään kädellä aaltoja eli kuoppia. Kaksi viittomaa siis.

Wallenius-Penttilä muistuttaa, että jos ihminen on elänyt hyvin viittomakielisessä ympäristössä, niin suomen kielen taito ei ole välttämättä kovin hyvä. Passiivista oppimista kun ei tule, koska ei ikinä kuule kieltä. Siksi kielen oppiminen tekstin ja lukemisen kautta korostuu.

- Samalla tietenkin myös jää sitten kirjallisen kulttuurin ilo, ellei osaa suomea tai jotain muuta kieltä hyvin. Televisiosta voi toki katsoa tekstitettyjä ohjelmia, mutta sekin vaatii hyvän luku- ja kielitaidon. Toki iltasadun voi ihan yhtä hyvin kertoa viittomakielelläkin. Ja viittomakielellä on jonkin verran saatavana myös kirjoja. Videoina siis.

Yksi Wallenius-Penttilän työn puoli onkin siinä, että hän tukee viittomakielisiä osallistumaan yhteiskuntaan - harva meistä kuulevista kun osaa viittomakieltä. Siksi diakoniatyöhön kuuluu paljon palveluohjausta sekä neuvontaa, kuinka vaikka Kela-asioiden kanssa toimitaan.

Wallenius-Penttilä ei ajattele, että viittomakieli olisi sen vaikeampaa tai helpompaa kuin tavallinenkaan

kieli, mutta siinä on erityispiirteensä.

- En minä esimerkiksi ole koskaan ollut kielissä mitenkään erityisen hyvä. Toisaalta olen hyvin visuaalinen ihminen. Se on ehkä avain tähän, koska viittomakielessä on kyse liikkeestä ja näköaistista. Minulla on myös tanssitaustaa, joka sekin auttaa - ja tietenkin intohimo oppia.

Samaa vaikka suomen kielen kanssa on tietenkin se, että sanavaraston pitää olla hyvä ja täytyy ymmärtää erilaisia kielen rekistereitä, eli mitä viittomaa voi käyttää missäkin yhteydessä. Kyse on myös tyylistä, jos lausuu runoa, se on eri asia kuin tavallinen juttelu. Niin ikään viittomakielessä on alueellisia murteita.

- Ja tietenkin jokainen viittoo vähän eri tavalla, toisia on helpompi ymmärtää, ihan niin kuin puheenkin kohdalla. Nuoret esimerkiksi viittovat yleensä vauhdilla, vaikka pelkällä yhdellä kädellä, eivätkä välttämättä käytä huulioita, eli muodosta suomen kielen sanahahmoja tai viittomakielen huuliota samalla kun viittovat. On suuri ero, jutteleeko kaksikymppisen vai kuusikymppisen kanssa.

Niin, se huulio... Sehän ei ole suomea, vaikka satunnainen katselija niin voisi ajatella. Usein sananmuodostuksessa voi olla samanlainen alku kuin suomen kielen sanassa, mutta aina ei sitäkään. Huuliot voivat auttaa niitä viittomakielisiä, jotka osaavat suomea. Vastaavasti viittomakieleltä osaamattomalla huuliot eivät yleensä avaudu senkään takia, ettei viittomakieli toimi samalla logiikalla kuin vaikka suomi.

Entä onko viittomakieli universaali kieli? On ja ei: on olemassa ihan erikseen kansainvälinen viittomakieli, mutta kaikki eivät sitä suinkaan viito. Usein ei tarvitsekaan.

- Jos puhun vaikka ranskalaisen viittomakielisen ihmisen kanssa, niin ymmärrän häntä kyllä viittomalla paremmin kuin jos hän puhuisi ranskaa. Yleensä nimittäin jos kaksi viittomakielistä eri puolilta maailmaa tapaavat, niin he kyllä aika nopeasti

löytävät kohtuullisen yhteisen kielen tai oppivat ymmärtämään toisiaan. Paremmin kuin kuulevat joka tapauksessa, Wallenius-Penttilä sanoo.

Tämä johtuu viittomakielen luonteesta: siinä visualisoidaan asioita ja joku auto nyt on samanlainen joka puolella.

- Esimerkiksi viime syksynä olin seminaarissa, jossa oli italialaisia, niin parin päivän jälkeen aloin päästä kärryille heidän viittomisestaan. Se vaatii sitten myös rohkeutta lähteä muokkaamaan omaa kieltä.

Viittominen - tai tulkkaminen - käy myös ihan fyysisestä työstä: kuulevien kannattaa käydä katso-massa Youtubessa viime vuoden Euroviisu *Cha cha cha* tulkki *Miguel Peltomaan* versiona. Hän viittoo sen vähintään yhtä suurella intensiteetillä kuin Käärijä laulaa.

Viittomisessa voi tulla hiki! ●

Viittomakielisten seurakunta

- Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän alueella asuu noin kolmesataa viittomakieleltä käyttävää kuuroa, kuuroutunutta tai kuurosokeaa.

- Seurakunnassa voi osallistua viittomakieliseen toimintaan: jumalanpalveluksiin, raamattupiiriin, kerhoihin, retkiin ja muihin tapahtumiin. Seurakunnassa saa myös tukea viittomakielentaitoiselta diakoniatyöntekijältä.

- Hiippakunnallisesta viittomakielisestä työstä vastaa kuurojenpappi Tiinakaisa Honkasalo ja kuurojentyöstä seurakunnassa kuurojen diakoniatyöntekijä Kristiina Wallenius-Penttilä.

- Viittomakielinen messu pidetään Tuomiokirkossa kerran kuussa. ●

Elämäni ensimmäinen pyhiinvaellus

KOLUMNI | JULIA THURÉN

Kirjoittaja on yrittäjä, toimittaja sekä raha- ja ympäristöasioita popularisoiva somevaikuttaja.

Eräänä aurinkoisena maanantaina suuntaan Turun tuomiokirkon portaille. Minua odottaa siellä iloinen seurue, johon kuuluu piispa Mari Leppänen. Hän oli kutsunut minut pyhiinvaellukselle Helenan polulle.

Ajatus pyhiinvaelluksesta jännitti etukäteen. Millaista pyhiinvaeltaminen on? Osaisinko?

Lähdemme Tuomiokirkolta Piispankatua pitkin Pyhän Katariinan kirkkoa kohti. Ensimmäinen pysähdys on Kalmin tammen kohdalla. 1700-luvulla veronnut tammi selvisi Turun palosta, joka sulatti jopa kirkon kellot. Seuraavaksi pysähdymme Kairisten kylällä. Keski-ikäisen kellarin jäänteet pilkistävät kasvillisuuden seasta. En ole ikinä huomannut niitä, vaikka asuessani Ylioppi-

laskylässä pyöräilin tästä päivittäin ohi. Annastiina Papinaho, Pyhiinvaelluksen projektipäällikkö kertoo, että pyhiinvaelluksella olennaista on unohtamisen ja muistamisen tematiikka. Meitä ennen on ollut täällä ihmisiä, ja niin on tuleva meidän jälkeekin. Ajatus on huumaaava.

Saavumme Pyhän Katariinan kirkolle, jonka edessä Papinaho lukee pyhiinvaelluksen seitsemän avainsanaa: yksinkertaisuus, hiljaisuus, kiireetömyys, huolettomuus, hengellisyys, vapaus ja jakaminen. Näistä voi valita itselleen vaelluksen teeman. Valitsen yksinkertaisuuden, sillä tarvitsen sitä hektiseen elämään. Saamme ensimmäiset leimat pyhiinvaelluspasseihimme.

Halistenkoskella pysähdymme kahvittelemaan. Keskustelu siirtyy lapsuuden uskoon ja siihen, miten siirrämme

uskon asioita omille lapsillemme. Pitääkö kirkossa käydä? Entä iltarokous? Tuntuu tärkeältä keskustella aiheesta sellaisten ihmisten kanssa, jotka ymmärtävät.

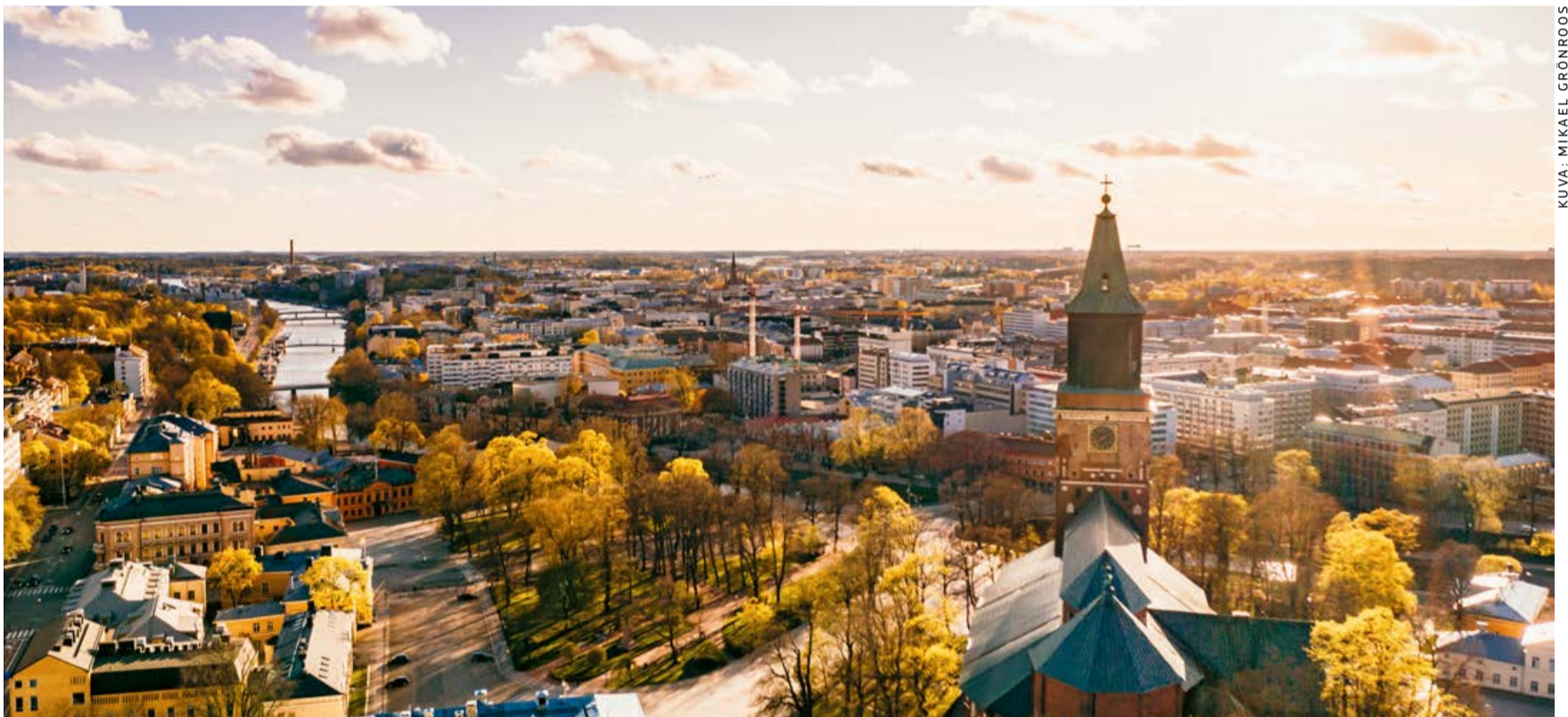
Koroisten ristin kohdalla Leppänen huomauttaa, että täältä alkaa kirjoitetun Suomen historia. Siksi jokaisen kirjoittavan ihmisen kannattaisi käydä täällä. Olen samaa mieltä.

Maarian kirkolla ihastun katon maalauksiin. Myrskyssä seilaava laiva tai

suloinen kettu ovat juuri yksinkertaisuudessaan vangitsevia. Saamme taas uudet leimat passeihin.

Vaellamme jokivartha pitkin Turun keskustaan. Juttelemme pyhästä Birgista ja muista pyhimyksistä. Aurinko paistaa.

Vaelluksen jälkeen oloni on levännyt ja selkeä. Taidan lähteä tänä kesänä vähän pidemmällekin vaellukselle, ainakin Pietarinpolun kokoiselle. Suosittelem. ●

KUVA: MIKAEL GRÖNROOS

Tuomiokirkon kesä on turistienkin juhlaa

Kesäkuukaudet ovat Turun tuomiokirkossa turistiaikaa. Talven ja oikukkaan kevään jälkeen kirkko ikään kuin ravistaa yltään yksinäisyyden ja alakuloisuuden. On aika paistatella kesän lämmössä. Ihmisiä alkaa toukokuussa kerääntyä kirkon portaille ilta-auringon hellittäviksi. Sitten Kirkkopuiston terassi jo houkuttelee kävijöitä Tuomiokirkon edustan turvalliseen suojaan, ja myös Domcafé aukeaa kesäksi. Tänä vuonna kirkon holvikahvilasta herkkuja saa 18.8. asti päivittäin klo 11-17.

Toisin kuin Helsingin keskustan kirkoilla, Turun tuomiokirkolla on virallinen Tiekirkko-status. Joka vuosi se päihittää (tahtomattaan) muut Tiekirkot kävijävertailuissa. Esimerkiksi viime vuonna Tuomiokirkossa kävi yli kaksi kertaa enemmän turisteja kuin vertailun

kakkoseksi jääneessä Kerimäen kirkossa. Helsingin turistimääriin on kuitenkin vielä matkaa. Turisteja siis riittää, ja Tuomiokirkon kesän ohjelma onkin suunnattu myös kirkossa vähemmän käyville.

Tuomiokirkko täyttää tänä vuonna jo 724 vuotta. Viime vuonna syntymäpäivistä aloitettua Vanhankaupungin juhlaa vietetään nyt lauantaina 15.6., ja ohjelmaa on tarjolla runsaasti. (Koko ohjelma: www.turku.fi/vanhankaupungin-juhla.) Samoilla linjoilla jatketaan myös itse syntymäpäivänä, ma 17.6., jolloin kävijät saavat kirkosta myös lahjan. Sekä 15. että 17.6. on kirkossa iltapäivällä leikkimielistä puuhaa kaiken ikäisille. Keski-ikäisen Turku -tapahtumaa vietetäänkin sitten 27.-30.6. Päivien ohjelmassa on tuttuun tapaan keski-ikäiteemaisia hartauksia, yleisöpastuksia ja konsertti. Tänä vuonna on myös yleisöluentoja pyhiinvaelluksista.

Koko ohjelma kaikkine toimijoineen löytyy osoitteesta www.keskiajanturku.fi.

Tall Ships Races tuo heinäkuussa Turkuun purjelaivojen kavalkadin. Tuomiokirkossa on tapahtumaan liittyen myös opastuksia, sekä torstaina 18.7. klo 18 ekumeeninen musiikkihartaus. Taiteiden yönä 15.8. taas Tuomiokirkko muuttuu ilon ja surun puutarhaksi. Tuolloin kirkosta löytyy ihmisen elämäntilanteisiin sopivia pysähdyspaikkoja, ja pääalttarilla pääsee siunattavaksi.

Ilta- ja kesämusiikin konserttisarjat pyörivät tuttuun tapaan läpi koko kesän. Seurakunnan ohjelmassa on myös paljon muuta kiintoisaa. Tietoa sekä tapahtumista että kirkon historiasta löytyy kirkon omilta nettisivuilta www.turuntuomiokirkko.fi. Tervetuloa tutustumaan Tuomiokirkkoon – myös turistin näkökulmasta! ●

Den rörande Pietà-skulpturen som visas i Domkyrkomuseet är från slutet av 1300-talet.

En stilla oas som välkomnar alla

När har du senast tagit dig tid att i lugn och ro bekanta dig med allt vad Åbo domkyrka erbjuder? Den medeltida katedralen håller öppet ännu två somrar innan det blir dags för renovering.

Maria Thölix text
Timo Jakonen foto

En försommarvarm vardagseftermiddag och staden sjuder av liv. Musiken ljuder från den stora utserveringen i parken intill och ett gäng idrottande ungdomar har just inlett ett uppvärmningspass och hoppar jämfota upp för Domkyrkans trappor.

Ett par, vars språk avslöjar att de förmodligen är turister, står på toppen av stentrapporna och rycker i domens dörrhandtag och konstaterar besviket att den är stängd. Men det är den inte. Till deras stora glädje är dörren inte bara stor, den är också enormt tung. Låst är den däremot inte eftersom Domkyrkan dagligen kan besökas klockan 9-18 och inträdet är fritt.

Paret slinker in med samma dörröppning bakom mej. In i en annan tillvaro. Där solens starka strålar byts mot mörker. Där den kvalmiga luften ersätts av en behaglig svalka. Där sorlet, tonerna och det höga tempot ger vika för stillhet och lugn. Av kyrkklockan, som med femton minuters mellanrum ljuder över stora delar av staden, hörs endast ett svagt klämtande.

Eftersom semesterhögssäsongen inte kört igång riktigt än, kryllar det inte av besökare. Å andra sidan finns det för det mesta gott om utrymme i en kyrksal som har plats för 900 personer och på höjden skulle rymma ett höghus med åtta våningar.

Ett par kvinnor sitter mellan bänkraderna och diskuterar. Någon tänder ett bönelys. Ett litet barn traskar omkring med en vuxen och tittar, stannar och pekar runtom sig. Fler-talet mobiler halas upp och förevisar stundvis detaljer i högaltaret, stundvis de glasmålade fönstren. En grupp ungdomar tågar plötsligt genom kyrkan och ställer sig tålmodigt för att repetera inför en stundande konfirmation.

En våning upp tar sig två personer tid att betrakta föremålen i Domkyrkomuseet. Bakom vitringlasen finns upp till 700 år gamla föremål. Inventarier som bevarats från sekel till sekel medan andra förstörts i eldsvådor eller bortrövats i krig.

Den lägmålda språkväxlingen mellan personerna vittnar om att även de kan antas vara turister. De stannar extra länge vid skulpturen av den sör-

jande modern med sin döde son i famnen. "Pietà, västtyskt arbete, ca 1380-1400, ek", det vill säga från den katolska tiden då den medeltida katedralen var relativt nybygd.

För oss Åbobor är Domkyrkan en viktig del av stadsvyn. Den finns, den syns och den låter lika trygt och majestätisk dag ut och dag in. Även ur ett byggnadshistoriskt perspektiv anses den vara ett av Finlands mest värdefulla minnesmärken. Och det har den varit i hundratals år. Vissa av oss besöker Domkyrkan regelbundet i samband med kyrkliga förrättningar, andra lockas av intresse för kultur eller vill finna en plats att stilla sig.

Under sommarmånaderna spelas orgelmusik varje tisdag kväll klockan 20 och på onsdagar klockan 14 ljuder sommarmusiken. I samband med onsdagskonserterna ordnas också gratis guidning i kyrkan.

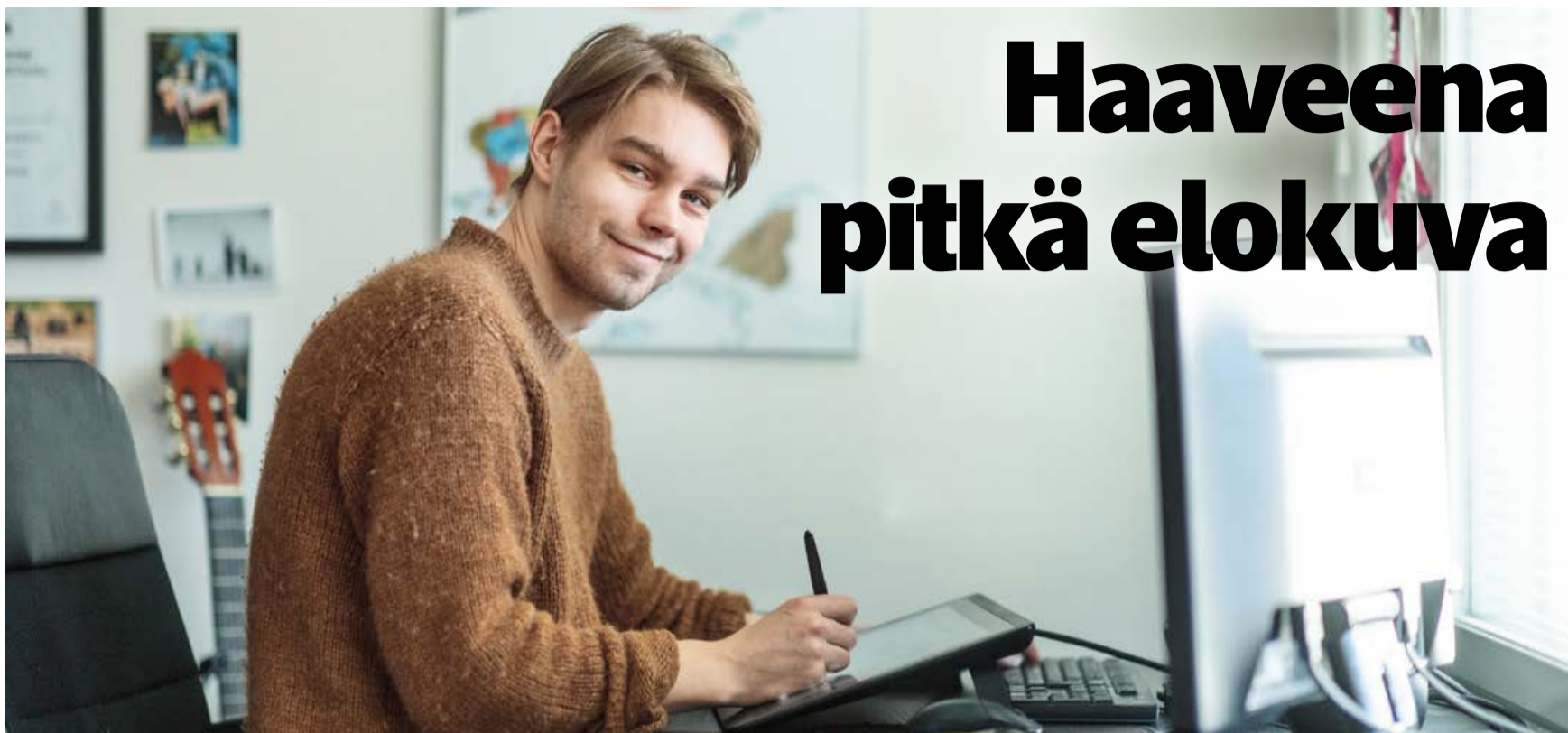
Det krävs dock ingen guide för att bekanta sig på djupet med Domkyrkan och dess gravkamrar. En virtuell rundvandring kan man till exempel göra hemma på sin dator eller i smart-

telefonen på plats i kyrkan. Den ena guidturen presenterar kyrkan och dess detaljer och kapell och tar besökaren med på en tidsresa genom sju sekel i Finlands historia. Den andra fokuserar på de medeltida gravkamrarna i valven under kyrkgolvet. ●

Visste du att

- Domkyrkan invigdes 17.6.1300
- Kyrktornet är 90 meter högt
- Tolvslaget från Åbo domkyrka sändes första gången för 80 år sedan (19.6.1944) av Rundradion, dagens Yle
- Orgeln är 14 meter hög och väger 15 ton (lika mycket som 10 personbilar)
- Orgeln har 6057 pipor
- Under golvet har över 4500 avlidna begravts fram till år 1784
- Totalrenoveringen av Domkyrkan ska inledas år 2026 och vara klar till Åbo stads 800-årsjubileum 2029

Haaveena pitkä elokuva

Anton Lipasti työskentelee piirtopöydällä tai -näytöllä Adobe Photoshop -ohjelmalla. Lipastin mukaan piirtonäyttö on helpottanut työskentelyä, koska hän voi tehdä luonnostellessa vaikka kuinka paljon suttua ja sitten vain pyyhkiä sen pois.

Sekalainen seurakunta -sarjakuvan luoja Anton Lipasti on tehnyt sarjakuvia pienen ikänsä, mutta elokuvat ovat hänen toinen intohimonsa. Lipastin ohjaama lyhytelokuva voitti viime vuonna Tampereen elokuvafestivaaleilla tuomariston erikoispalkinnon.

Esko Pihkala teksti
Jussi Vierimaa kuvat

Aika hullua. Kuvittaja, elokuvantekijä Anton Lipasti henkäisee tajuttuaan, että hän on kuvittanut Liljan Sekalainen seurakunta -sarjakuvaa jo kahdeksan vuotta. Nuoren, 27-vuotiaan miehen elämässä se on pitkä pätkä.

Sekalainen seurakunta syntyy isä-poika -yhteistyönä: Anton kuvittaa, kirjailijaisä **Roope Lipasti** kirjoittaa.

– Meillä on ollut siinä selkeä työnjako. Kumpikaan ei astu toisen tontille. Se on sujunut tosi hyvin ehkäpä siitä syystä, että meillä on huumorin ja sarjakuvien suhteen tosi samanlainen maku, Lipasti kertoo työskentelystä isänsä kanssa.

Tarinointi sanoin ja kuvin oli Lipastin lapsuudenkodissa perheen leipä. Äiti **Ulriikka Lipasti** on ammatiltaan niin ikään kuvittaja.

– Varmasti vanhemmillani oli tosi iso rooli siinä, että minusta tuli kuvittaja ja elokuvantekijä. Isä on kirjoittaja ja äiti oli aina piirtämässä, mikä sitten tarttui minuun ja sisaruksiini. Aloin piirtää sarjakuvia neljävuotiaana jo ennen kuin osasin lukea. Vanhempani kirjoittivat sanelustani sarjakuviini tekstit, kun en osannut vielä kirjoittaakaan, Lipasti muistelee.

Sama isän ja pojan välinen työnjako jatkui, kun Lipasti loi kymmenvuotiaana ensimmäisen julkaistun sarjakuvahahmonsa Kimmo Kotkan.

Tähän mennessä Lipasti on kuvittanut kaksi sarjakuvateosta ja useita lastenkirjoja. Tuorein teos, helmikuun lopulla julkaistu Tuonenkierto on Lipas-

tin mukaan Suomi-länkkäri ja vakava-henkisempää sarjakuvaa.

Elokuvat tulivat Lipastin elämään vasta vähän myöhemmin 12-vuotiaana, kun hän sai videokameran.

– En teinivuosina oikein muuta tehnyt kuin elokuvia sisarusteni ja kavereideni kanssa. En ajatellut, että minusta välttämättä tulee ammatiltani elokuvantekijä. Se oli vain yksi intohimoni kohteista, Lipasti toteaa.

Vuonna 2019 Lipasti valmistui Turun ammattikorkeakoulun elokuvaalinjalta. Hän on tehnyt laskujensa mukaan jo parisataa lyhytelokuvaa, joista merkittävimmiksi hän listaa ne viisi lyhytelokuvaa, jotka ovat päässeet esitykseen eri elokuvafestivaaleilla.

Viime vuonna Lipastin ja Eetu Hele-niuksen lyhytelokuva Periaatekysymys, joka on nähtävillä Yle Areenassa, voitti

Tampereen elokuvafestivaaleilla tuomariston erikoispalkinnon alle 30-minuuttisten kotimaisten elokuvien sarjassa.

– Se oli meille valtava juttu, koska Tampereen elokuvafestivaalit on kuitenkin Pohjoismaiden suurin lyhytelokuvafestivaali.

Lipasti ei osaa sanoa, tuleeko hänestä lopulta sarjakuvataiteilija vai elokuvantekijä.

– Se jää nähtäväksi. Tässä on kaksi polkua, jotka ovat molemmat varsin epävarmoja. Haluan jatkossakin tehdä vähän kaikkea. Olen tosi iloinen, jos voin jatkaa tätä elämää ja tehdä tätä työkseni jatkossakin.

– Pitkän aikavälin haaveeni on kuitenkin päästä tekemään omia tarinotani. Yksi unelmani on päästä joskus tekemään koko illan elokuva, Lipasti toteaa. ●

SEKALAINEN SEURAKUNTA

